

Laura Valesin lever af at oversætte italienske operaer til dansk og - omvendt - træne danske sangere i at synge på italiensk. Aktuell i Copenhagen Opera Festival. Foto: Asger Ladefoged

Kunsten at synge det perfekte »r«

Af Trine Munk-Petersen, tmp@berlingske.dk 26. juli 2013, 22:30

Laura Valesin har som den eneste herhjemme gjort det til sin levevej at coache operastjerner i italiensk udtale. Det klingende resultat kan opleves under Copenhagen Opera Festival, der begynder i morgen.

Når kongelige operasangere går på scenen i de store italienske operaer af Verdi, Puccini eller Rossini, er der én ting, man kan være næsten sikker på: De har alle været en tur omkring 32-årige Laura Valesin for at lære at synge deres arier på helt korrekt italiensk.

»Italiensk sprogcoaching« står der på visitkortet, og ifølge eget udsagn er Laura Valesin den eneste i Danmark, der har dette helt specielle job. Et job, hun – med en italiensk far og en dansk mor, en uddannelse som cand.ling.merc. i italiensk med speciale i fonetik, en livslang kærlighed til klassisk musik og konservatoriestudier på blokfløjte – nærmest synes skræddersyet til.

Oversættelse af operatekster – de såkaldte libretti – fra italiensk til dansk er hendes andet speciale. Oversættelserne bruges primært ved prøver, så sangerne ikke risikerer at skulle synge noget, de ikke selv fatter en lyd af. Men de er også populære hos operaentusiaster, som gerne vil gå mere i dybden med de lyriske tekster.

Til det sidste formål har Laura Valesin netop oversat Händels opera »Aci, Galatea e Polifemo«, som barokorkestret Concerto Copenhagen opfører fire gange under den forestående Copenhagen Opera Festival. Operaen synges på italiensk med engelske overtekster, men inden koncerten får publikum Laura Valesins oversættelse af den flere end 300 år gamle tekst i hånden.

»Der er så meget smukt sprog i de gamle operatekster, men meget af poesien og de sproglige nuancer går tabt, hvis man kun har de kortfattede overtekster fra tekstmaskinen at holde sig til,« siger hun.

Lyd på formler

Det er fem år siden, Laura Valesin opgav sit faste job som artist manager hos det klassiske agentur Tivoli Artists, dengang det største i Skandinavien, og blev selvstændig sprogcoach. Under arbejdet med især operasangere fra ind- og udland var hun nemlig blevet opmærksom på, at mange sangere mangler kendskab til de sprog, de synger på, og hun øjnede chancen for at skabe sig et job, der kombinerede hendes passion for både sprog og musik.

»Jeg opdagede blandt andet, at næsten ingen sangere kender det fonetiske alfabet, og det synes jeg ellers må være noget af det vigtigste for en sanger,« siger hun.

Det fonetiske alfabet – også kaldet lydalfabet – sætter, med Laura Valesins ord, »lyd på formler«. Et »r« er ikke bare et »r«, når det skal enten tales eller synges. Afhængig af sproget og placeringen i ordet kan et »r« udtales på mange forskellige måder.

»På dansk ligger »r« langt nede i halsen,« siger hun og peger. »Mens det italienske »r« artikuleres helt ude på tungespidsen.«

Især det rullende italienske »r« volder mange danske sangere problemer. Det er her, coachen kommer ind.

»Vi har alle sammen sådan en mental blokering for, hvad vi tror, vi kan, fordi vi har lært sproget ved at abe efter. Derfor nytter det ikke bare at have en, der har sproget som

modersmål, til at lære sig det. Der skal mere til for at komme igennem den mur – ligesom når vi skal lære udlændinge at sige »rødgrød med fløde«,« siger Laura Valesin.

Opera-italiensk

Så kan man spørge, om det nu også er så vigtigt, at en italiensk opera synges med den helt perfekte udtale, når det danske publikum i salen alligevel ikke taler sproget.

»Det handler jo om professionalisme, at man yder sit bedste. Man lader jo heller ikke en maler male med billige pensler på et dårligt lærred, selv om der måske ikke er mange, der kan se forskel,« siger Laura Valesin.

»Men det handler jo også om at hæve niveauet for den danske scene og for de unge upcoming sangere, der skal ud og prøve sig af i den store verden. I resten af verden har man diktionscoaches som en selvfølge og forventer, at det sproglige også er i orden.«

De operatekster, Laura Valesin arbejder med, er ofte flere hundrede år gamle og skrevet på, hvad hun kalder »opera-italiensk«.

»Det er noget helt andet end almindeligt italiensk, så man skal ikke tro, man kan sætte sig ned med en rød ordbog og stave sig igennem en operalibretto,« siger hun. »Dels er de gamle, lyriske tekster i sig selv specielle, dels er der ofte byttet rigtig meget om på ordene for at få dem til at passe til musikken. Hvis man ikke er virkelig skrap til både grammatik og ældre italiensk, er det nærmest uforståeligt, også for en italiener.«

I begyndelsen var det kun de professionelle – sangere og instruktører – der efterspurgte hendes oversættelser. Men hun oplever stigende interesse fra almindelige operafans for de operaintroduktioner, hun holder hjemme i sit køkken, hvor hun fortæller om udvalgte operaer og gennemgår de vigtigste arier.

»Det hele tager en times tid, hvor jeg også spiller noget af musikken og fortæller om den historiske ramme, operaen er skrevet ind i. For mange åbner det en helt ny verden – også selv om de har gået til opera i årevis og rejst verden rundt for at opleve deres yndlingsværker,« siger hun.